

[Nové znění Manifestu IFLA a UNESCO o veřejných knihovnách](#) **[1]**

Autor:

- [JANSOVÁ, Linda](#) [2], [PRUCKOVÁ, Lenka](#) [3]

Číslo:

- [2022, ročník 31, číslo 2](#) [4]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [5]

Klíčová slova:

- [IFLA](#) [6], [veřejné knihovny](#) [7]

Odborná sekce:

- [Komise pro zahraniční styky](#) [8]

První vydání manifestu

Manifest UNESCO o veřejných knihovnách vznikl v [roce 1949](#) [9] a od té doby hraje podstatnou úlohu při prosazování zájmů knihoven. V posledních desetiletích se pracuje s jeho verzí z roku 1994 (vedle [angličtiny](#) [10] je k dispozici v řadě dalších jazyků, mj. v [češtině](#) [11]). V roce 2009 byl doplněn o 10 doporučení k postupu při realizaci činnosti veřejné knihovny (viz mj. [anglická](#) [12] a [česká](#) [13] verze doporučení); samotný text manifestu nicméně aktualizován nebyl.

Proces aktualizace

Svět, v němž působí knihovny, se však od roku 1994 výrazně proměnil, a proto [Sekce veřejných knihoven IFLA](#) [14] (IFLA Public Libraries Section) v roce 2020 přistoupila k zahájení procesu aktualizace textu manifestu. V uvedeném roce sekce připravila dotazník (ten byl k dispozici celkem ve čtrnácti jazycích, mj. v angličtině i češtině), který následně [vyplnilo přes 750 respondentů](#) [15]. Čeští knihovníci byli k vyplnění dotazníku vyzváni prostřednictvím elektronických konferencí SKIP a Knihovna 26. března 2020, přičemž vyplněný dotazník bylo možné odeslat až do konce května téhož roku.

Bylo zjištěno, že knihovny manifest využívají např. v případech, kdy chtějí:

- prosadit vylepšení svých služeb;
- ukázat zřizovatelům, proč je důležité knihovny dostatečně finančně zabezpečovat;
-

zajistit, aby v knihovnách byl svobodný přístup k informacím bez cenzury;

- připravit nové aktivity pro uživatele.

Respondenti navrhli, že manifest by měl mj.:

- lépe odrážet roli knihoven v dnešní informační společnosti;
- více zdůrazňovat aspekt začlenění všech;
- zahrnovat roli knihovny v místním prostředí (jako kulturního činitele i instituci, která shromažďuje a uchovává místní dokumenty);
- více se zaměřovat na proces učení a kreativitu ve vztahu ke všem věkovým kategoriím.

Při vyhodnocování odpovědí a diskusi o nich byly vytyčeny [tři hlavní směry aktualizace manifestu](#) [16] vyjádřené hesly:

- znalostní společnost;
- vzdálený přístup;
- udržitelný rozvoj ve vztahu ke knihovnám.

Výsledek aktualizace

Výsledek procesu aktualizace byl [slavnostně zveřejněn na 87. Světovém knihovnickém a informačním kongresu](#) [17], který IFLA uspořádala ve dnech 26.-29. července 2022 v irském Dublinu (viz též [samostatný článek v tomto čísle](#) [18]). Manifestu byl konkrétně 27. července věnován celý programový blok nazvaný [IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 2022 – A Powerful Tool for Library Advocacy](#) [19], tj. Manifest IFLA a UNESCO o veřejných knihovnách – silný nástroj pro prosazování zájmů knihoven.

Hlavní provedené změny jsou pro přehlednost shrnuty v [samostatném dokumentu](#) [20].

V srpnu 2022 byl připraven český překlad manifestu, který je k dispozici jak na [portálu Informace pro knihovny](#) [21], tak v [oficiálním úložišti IFLA](#) [22].

Dne 17. září 2022 byl manifest prezentován také na [summitu UNESCO zaměřeném na transformaci vzdělávání](#) [23].

Manifest IFLA a UNESCO o veřejných knihovnách 2022 ve zkratce

Veřejná knihovna vytváří podmínky pro:

- rozvoj demokratické společnosti a aktivní občanství;
- celoživotní vzdělávání, svobodné rozhodování a kulturní rozvoj jednotlivců i skupin.

Všem občanům poskytuje:

- rovný přístup k fondům a službám knihoven;
- přístup k informacím všech typů;
- služby ve svých prostorách i vzdáleně.

Osobám se specifickými potřebami poskytuje:

- speciální služby a dokumenty.

Podporuje:

- formální i neformální vzdělávání;
- čtenářskou, mediální, informační a digitální gramotnost;
- kulturní rozmanitost;
- tvorbu a sdílení poznatků;
- přístup k vědeckým poznatkům;
- uchovávání a zpřístupňování kulturního dědictví.

Nepodléhá:

- cenzuře;
-

komerčním tlakům.

Je:

- financována z veřejných prostředků;
- dobře umístěna a vybavena;
- dostatečně personálně a materiálně zajištěna;
- profesionálně vedena;
- začleněna do relevantní legislativy a dlouhodobých strategií.

Podporujme rozvoj veřejných knihoven a celostátní sítě knihoven!

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2022-rocnik-31-cislo-2/nove-zneni-manifestu-ifla-unesco-o-verejnych>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2022-rocnik-31-cislo-2/nove-zneni-manifestu-ifla-unesco-o-verejnych>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/jansova-linda>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/pruckova-lenka>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2022-rocnik-31-cislo-2>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnach>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/ifla>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/verejne-knihovny>
- [8] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/odborne-sekce/komise-pro-zahranicni-styky>
- [9] <https://cdn.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/public-libraries/documents/unesco-public-library-manifesto-1949.pdf>
- [10] <https://repository.ifla.org/handle/123456789/168>
- [11] <https://repository.ifla.org/handle/123456789/176>
- [12] <https://www.ifla.org/publications/10-ways-to-make-a-public-library-work-update-your-libraries/>
- [13] <https://ipk.nkp.cz/legislativa/mezinarodni-doporuceni/Desdop.htm>
- [14] <https://www.ifla.org/units/public-libraries/>
- [15] <https://www.ifla.org/news/librarians-have-spoken-over-750-responses-to-the-public-library-manifesto-survey-received/>
- [16] <https://www.ifla.org/news/the-public-library-manifesto-25-years-of-advocacy-and-many-more-to-come/>
- [17] <https://www.ifla.org/news/ifla-and-unesco-launch-an-updated-public-library-manifesto-at-the-87th-world-library-and-information-congress-wlic/>
- [18] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2022-rocnik-31-cislo-2/87-svetovy-knihovnicky-informacni-kongres-ifla>
- [19] <https://iflawlic2022.abstractserver.com/program/#/details/sessions/44>
- [20] <https://repository.ifla.org/handle/123456789/2007>
- [21] https://ipk.nkp.cz/legislativa/mezinarodni-doporuceni/Manifest_UNESCO.htm

[22] <https://repository.ifla.org/handle/123456789/2072>

[23] <https://www.ifla.org/news/ifla-announces-the-launch-of-the-2022-ifla-unesco-public-library-manifesto-at-the-united-nations-transforming-education-summit/>